

I. ĐỌC HIỂU (4,0 điểm)

Đọc văn bản:

LÂU ĐÀI BẰNG ÁNH SÁNG

(trích)

[Lược phần đầu: Hà có người chú ruột đi bộ đội về, bị thương hỏng hai mắt. Chú Hào sống cùng gia đình và luôn quan tâm đến mọi việc của Hà.]

Một hôm đang ngồi vót nan - chú Hào của tôi làm nghề mây tre đan và chủ thuộc loại khéo tay - bỗng chú dừng lại hỏi:

- Con Hà làm gì thế?

Sấn cơn ảm ức, tôi gất:

- Cháu làm gì... thì việc gì đến chú nào?

- Cháu đang ngồi mơ mộng phải không? - Chú Hào vẫn hỏi bằng giọng bình thường.

Trời ạ! Lại thế nữa! - Tôi muốn gào lên. - Ngay cả mơ mộng một tí cũng có người quấy quả. Tuy nghĩ vậy, nhưng tôi đáp khẽ, cố giấu đi vẻ phật ý.

- Cháu có dám mơ gì đâu ạ? Ngủ cháu thì rồi làm được cái gì...

Chú Hào vẫn vót nan thoăn thoắt, không có vẻ gì tự ái. Lát sau chú bảo:

- Biết mơ ước là tốt cháu ạ! Phải mơ ước mới dám làm việc lớn. Nhưng chú chỉ muốn nói, mơ mộng mà không có cơ sở thì chỉ là mơ mộng hão.

Tôi lẳng lặng bỏ đi, vừa bực vừa có phần kính nể chú. Đùng là tôi thường hay ngồi một mình mơ về rất nhiều điều xa vời. Lúc tôi thấy mình là nghệ sĩ ba-lê, diễn viên dạy thú, lúc tôi lại thấy mình là nhà văn nổi tiếng hay chí ít cũng là cầu thủ bóng chuyền... những giấc mơ của tôi cũng lộn xộn như góc học tập của tôi vậy. Chỉ có điều tôi ít để ý là sau mỗi lần tôi bày bừa bãi thì chính chú Hào lại là người thu dọn. Riêng việc này không bao giờ chú ca thán. Về sau tôi mới biết chú đoán được ý nghĩ, ước mơ của tôi nhờ những dịp như thế.

Một hôm tôi ở trường về và tôi thấy chú Hào đang ngồi ghi chép gì đó vào cuốn sổ chú vẫn cất tận đáy ba-lô cùng với nửa chiếc lược làm bằng xác máy bay. Những đồ vật bí ẩn ấy chú giữ gìn ghê lắm. Tôi nhón chân, rón rén lại gần rồi kiễng lên nhìn qua vai chú. Những dòng chữ, lạ thay cứ thẳng tắp tắp. Tôi đọc nhanh được một đoạn như sau: "M. ạ, mình vẫn cất giấu kĩ những giấc mơ của cậu. Hôm nay khi xếp lại bàn học cho đứa cháu gái, mình mừng không sao kể xiết khi phát hiện ra nó đang mơ giấc mơ mà cậu và mình dành bỏ dở. Mình hoàn toàn yên tâm rằng: Sự mất mát của bọn mình sẽ không uống phí. Cứ yên nghĩ M. nhé!"

Trời ơi! Ngay cả giấc mơ của tôi cũng thành niềm vui của chú, một niềm vui không sao diễn tả được bằng lời. Nhưng... xem nào, tôi mơ gì nì. Điều này sẽ chẳng bao giờ tôi nhớ ra nếu không có một hôm, khi tôi đang buồn bã một cách vô cớ thì chú Hào đến cạnh tôi, đem theo một vật gì đó được trùm khăn kín. Chú bảo tôi: "Cháu thử mở ra xem". Một "tòa lâu đài" lộng lẫy, vô cùng tinh xảo được tét công phu bằng bẹ ngô.

- Có đúng là giấc mơ của cháu không?

- Không phải, cháu không mơ tới lâu đài.

- Cháu nhìn lại xem. Nó mang hình một thư viện cổ đầy.

Tôi mở to mắt và lần này thì tôi không giấu được nỗi sung sướng.

Tôi ôm chầm lấy chú:

- Làm sao chú biết được điều cháu nghĩ. "Tòa lâu đài" này... Cháu hiểu rồi. - Nó là kho báu tri thức của nhân loại mà cháu đang nóng lòng muốn khám phá. Nó là hiện thân của ánh sáng!

- Chính thế. Và nó từng là ước mơ của chú. Chỉ có điều không phải ai cũng vào được nếu từ tấm bé...

Tôi ghen ngào muốn nói với chú rằng: "Cháu hiểu rồi". Và ngay lúc ấy tôi đột nhiên khám phá thêm một bí mật lớn: "Có một thứ ánh sáng không nhìn thấy nhưng xuyên được qua tâm hồn con người. Chú Hào của tôi là người có nhiều ánh sáng..."

(Ta Duy Anh, Bức tranh của em gái tôi, NXB Hội Nhà văn, 2025, tr.91- 93)

Thực hiện các yêu cầu:

Câu 1. (0,5 điểm) Xác định ngôi kể trong văn bản.

Câu 2. (0,5 điểm) Chỉ ra lời dẫn trực tiếp trong đoạn văn: Nhưng... xem nào, tôi mơ gì nhỉ. Điều này sẽ chẳng bao giờ tôi nhớ ra nếu không có một hôm, khi tôi đang buồn bã một cách vô cớ thì chú Hào đến cạnh tôi, đem theo một vật gì đó được trùm khăn kín. Chú bảo tôi: "Cháu thử mở ra xem".

Câu 3. (1,0 điểm) Nhận xét về tâm trạng của nhân vật Hà sau khi được chú Hào tặng "tòa lâu đài".

Câu 4. (1,0 điểm) Em hiểu thế nào về ánh sáng mà Hà khám phá được trong phần kết của truyện: "Có một thứ ánh sáng không nhìn thấy nhưng xuyên được qua tâm hồn con người. Chú Hào của tôi là người có nhiều ánh sáng..."?

Câu 5. (1,0 điểm) Em hãy nêu một thông điệp có ý nghĩa được gợi ra từ văn bản và lý giải.

II. VIẾT (6,0 điểm)

Câu 1. (2,0 điểm)

Viết đoạn văn nghị luận (khoảng 200 chữ) phân tích tình yêu thương của nhân vật chú Hào dành cho Hà trong văn bản ở phần Đọc hiểu.

Câu 2. (4,0 điểm)

Lòng tốt là một trong những điều thiết yếu để cuộc sống chúng ta có ý nghĩa. Đó là khởi nguồn cho hạnh phúc và niềm vui vĩnh cửu.

Em hãy viết bài văn nghị luận (khoảng 600 chữ) trả lời câu hỏi: Cần làm gì để trao gửi lòng tốt trong cuộc sống?

-----HẾT-----

- Thí sinh không được sử dụng tài liệu.

- Cán bộ coi thi không giải thích gì thêm.

Họ và tên thí sinh: Số báo danh:

HƯỚNG DẪN GIẢI CHI TIẾT ĐỀ THI VÀO 10 NĂM HỌC 2026 - 2027

MÔN NGỮ VĂN – HÀ TĨNH

Phần	Câu	Hướng dẫn giải
Đọc hiểu	Câu 1. (0,5 điểm)	Ngôi kể thứ nhất.
	Câu 2. (0,5 điểm)	Lời dẫn trực tiếp: Cháu thử mở ra xem
	Câu 3. (1,0 điểm)	Tâm trạng của nhân vật Hà khi nhận quà của chú Hảo: - Ngạc nhiên, xúc động và sung sướng khi nhận ra chú Hảo hiểu được ước mơ của mình. - Hà cảm nhận được sự yêu thương, quan tâm sâu sắc của chú. - Đồng thời, Hà trở nên ghen ngạo, cảm phục và thấu hiểu hơn về chú Hảo cũng như ý nghĩa của những ước mơ đẹp đẽ.
	Câu 4. (1,0 điểm)	<i>HS dựa trên văn bản đưa ra quan điểm cá nhân phù hợp. Sau đây là gợi ý:</i> “Ánh sáng” mà Hà khám phá được không phải ánh sáng nhìn thấy bằng mắt thường mà là: - Ánh sáng của tâm hồn, của tình yêu thương, lòng nhân hậu và niềm tin vào con người. - Đó còn là ánh sáng của tri thức, ước mơ và khát vọng sống đẹp. -
	Câu 5. (1,0 điểm)	<i>HS dựa trên văn bản đưa thông điệp và lí giải phù hợp. Sau đây là gợi ý:</i> Một số thông điệp được gợi ra từ văn bản: - Mỗi người cần biết trân trọng và theo đuổi ước mơ của mình. - Tri thức là ánh sáng soi đường cho con người. - ...
Viết	Câu 1. (2,0 điểm)	1. Mở đoạn: Giới thiệu chung vấn đề nghị luận 2. Thân đoạn a. Tình yêu thương của chú Hảo dành cho Hà: - Chú Hảo luôn quan tâm, thấu hiểu Hà: chú vẫn cảm nhận được tâm trạng, suy nghĩ và những ước mơ của Hà. Không phủ nhận ước mơ mà định hướng cho Hà biết sống thực tế và có mục tiêu. - Tình yêu thương của chú âm thầm, sâu sắc: + Chú lặng lẽ dọn dẹp góc học tập cho Hà mà không than phiền.

		+ Chú ghi lại niềm vui khi thấy Hà tiếp nối giấc mơ còn dang dở của mình và đồng đội. + Chú làm “tòa lâu đài” hình thư viện để khích lệ Hà yêu tri thức và nuôi dưỡng khát vọng đẹp. - Ý nghĩa của tình yêu thương ấy: + Giúp Hà trưởng thành trong suy nghĩ. + Giúp Hà hiểu giá trị của ước mơ, tri thức và lòng nhân hậu. => Chú Hảo là người có tâm hồn đẹp, giàu nghị lực, luôn yêu thương, thấu hiểu và sống vì người khác. b. Nghệ thuật - Miêu tả tâm lí tinh tế. - Xây dựng chi tiết giàu ý nghĩa biểu tượng. - Giọng kể chân thành, cảm động. - ... 3. Kết đoạn: Tổng kết vấn đề nghị luận
	Câu 2. (4,0 điểm)	1. Mở bài: Giới thiệu vấn đề nghị luận 2. Thân bài: a. Giải thích - Lòng tốt là sự thấu hiểu, đồng cảm, sẵn sàng giúp đỡ, sẻ chia với người khác mà không mưu cầu lợi ích hay sự đền đáp. Trao gửi lòng tốt là lan tỏa sự tử tế đến mọi người xung quanh. b. Phân tích, chứng minh - Ý nghĩa của việc trao gửi lòng tốt: + Đối với người nhận: Giúp họ vượt qua nghịch cảnh, có thêm niềm tin vào con người và cuộc sống. + Đối với người trao: Tâm hồn thanh thản, tìm thấy ý nghĩa đích thực của cuộc sống. + Đối với xã hội: Lan tỏa năng lượng tích cực, thu hẹp khoảng cách giữa người với người, xây dựng một cộng đồng văn minh, nhân ái. - Cần làm gì để trao gửi lòng tốt? + Trao gửi từ những điều nhỏ bé nhất trong cuộc sống hàng ngày. + Sống biết yêu thương và cảm thông. + Lan tỏa những điều tích cực trong cuộc sống. + Trao gửi lòng tốt bằng sự tử tế và tôn trọng: Giúp đỡ phải xuất phát từ cái tâm trong sáng, không biến lòng tốt thành công cụ để "đánh bóng" tên tuổi.

		<i>HS lấy dẫn chứng minh họa phù hợp</i> c. Mở rộng vấn đề - Phê phán những người sống ích kỷ, thờ ơ, "vô cảm" trước nỗi đau của người khác. - Cảnh giác với những trường hợp lợi dụng lòng tốt của người khác để trục lợi cá nhân, hoặc ban phát lòng tốt một cách mù quáng, sai chỗ. 3. Kết bài: Tổng kết vấn đề nghị luận
--	--	--